

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
ország. képviselő.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 150. Egyes
szám ára 12 fillér.

Egyszerűbb-e a közigazgatás?

A közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. XX. t.-c. 1—12 § ai tudvaleg 1902. január elseje óta hatályban vannak. A végrehajtás tárgyában kiadott miniszteri rendelet értelmében a jogorvoslatoknak összhangzó és az egész törvény intenciójához képest világos, szabatos, egyszerű szabályozása képezi az életbeléptetés tárgyát és mint első kísérlet van hivatva a jövő nagyobb szabású egyszerűsítés tűzpróbáját kiállítani.

Az életbeléptetett főbb intézkedések részletezve a fellebbezésre, a felülvizsgálatra, a felelősségi jog terjedelmére, a felelősségi előterjesztésének helyére, a meg nem engedett vagy elkésett felelősségi visszautasítására, a felelősségi határidőre, a felelősségi előterjesztésének módjára, az igazolási kérelemre, az újrafelvételre és az u. n. hatósági felelősségi vonatkozásokra és azáltal, hogy a törvény a felelősségi tekintetben bizonyos korlátokat állít fel, továbbá a felelősségi hatóságok számát tetemesen csökkenti, mindenesetre hatályosabbá és mintegy az ügydöntés súlypontjává teszi legkivált a másodfokú határozatok hozatalára hivatott közigazgatási fórumokat.

Több mint egy évnegyed múlt el az életbeléptetés napja óta és így ha nem is egész terjedelmében, de több főbb intézkedésről bizvást elmondható, hogy az a célzott egyszerűsítés helyett zavar, bonyodalom, kétértelműség kútforrása bizvást elmondható, hogy a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvény 1—12. § a után itélve, a gyakorlati életben nem igen fog a törvény egész terjedelmében beválni és a közigazgatási hatóságoknak az új bünvádi perrendtartás által megnehezedett munkakörén a jelen törvény által szándékolt könnyebbités aligha fog eléretni.

Nézzük mindjárt az életbeléptetési rendelet kezdő sorait.

Ez úgy intézkedik, hogy az 1901. XX. t.-c. 1—12 § aiban foglalt rendelkezések kiterjednek az összes, bárminő természetű közigazgatási ügyekre, kivéve az adó és illetékügyeket, továbbá a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó kihágásokat.

A törvény 6-ik §-a, ellenben a felelősségi határidőket egységesen 15 napban állapítja meg. *Általában, kivétel nélkül* teszi ezt minden a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó ügyre nézve. Már most azzal a curiusummal áll szemben a közigazgatási hatóság, hogy az életbeléptető miniszteri rendelet a tör-

vénnyel szemben egészen mást rendel és mintegy hallgatagon hatályon kívül akarja helyezni a törvény intézkedését, hogy a fellelősségi határidő „bármely közigazgatási ügyben tizenöt nap.”

Innen magyarázható azután az a zavar, bizonytalanság, kétértelműség, mely ugyanazon hatóság határozataiban mutatkozik. Hogy csak egy példával szolgáljunk a bajai rendőrkapitányi hivatalnál fordult elő az eset a törvény életbelépte óta. A 152/1902. sz. kihágási ügyben az eljáró rendőrkapitány az elsőfokú határozat záradékában határozottan figyelmeztet, hogy a meg nem elégedő félnek jogában áll *15 nap alatt felelősségi*.

Ugyancsak a bajai rendőrkapitányságnál 658/kih. 902. sz. kihágási ügyben a következő elutasító végzést olvassuk: „Kihágási esetekben a felelősségi határozatok három nap alatt adandók be, ugyanazért jelen felelősségi mint elkésett beadott, hivatalból visszautasítottatik.”

Az egyik esetben tehát *tizenöt napban* ismertetik el a felelősségi határidő, a másik esetben már *csak három napban*.

Hogy pedig ugyanazon hatóság kebelében ily ellentétes és egymásnak homlokegyenest ellentmondó határozatok hozhatók, azért korántsem az eljáró hatóság hibáztatható, annak egyedüli

TÁRCA.

Önfeledten

Önfeledten járok
Illatos éjbe;
Biztatón int felém
Éjesillag fénye.

Reszketve figyelem
Nem értem szavát...
— Felhő kél, — ellepi,
Az éj csillagát.

r. j.

Bitangolás.

Irta: Kugler Nándor.

Mikor így tavasz felé a levegő azurkék színét veszi föl, s a természet zöld, meg tarka virágos mezt ölt; mikor a langy vöröfényben apró rovarkák ezrei zümmögnek, bizonytalan, meghatározhatatlan vágy ébred benne, mely ellentáthatatlanul húzza, vonja ki a szabad, szép természetbe. Kedélye mintha megifjodnék, teste mintha új erőre kapna ott künn a tágas szabadban, keble kéjjel szivja be az éltető ozónt. Valami megnevezhetetlen élvezetet talál abban, hogy kiszabadulva a házak nyomasztó tömkelegéből, minden gát, akadály nélkül mozoghat kedve szerint

A fű zöldebbnek, a levegő illatosnak, a barna fűszántott rög szinte szagosnak tetszik neki. Ilyenkor ott hagyja műhelyét, mesterét, kisdéd batyúját hátára, botját kezébe fogja és bejárja kedve szerint az országot. Hüssel az út melletti hatalmas fák árnyékában, pihen barátságos vendéglők szellős szérűi alatt, ott fogad el munkát, ahol neki tetszik és akkor eszik — mikor hozzájut.

S bizonyára van ebben a kóbor, bitang életben valami sajátos varázs, mely folyton emellett a fölségesen szabad foglalkozás mellett tartja; én legalább teljes meggyőződéssel méltánylom, mikor könnyű batyujával vagy anélkül is vig dalolás, füttyörészés között maga előtt kergeti az országot.

A művelt turista szegestalpu lábbelijével, vasvégű botjával, boltból került nehézkes, soknemű felszerelésével közönséges kontár hozzá képest, ki a zöld gyepből készít magának asztalt, széket és a tiszta, üde forrásból tenyerével avagy kalapjával merít.

A turista célirányos; kiszámít bizonyos távolságot: mennyi idő alatt fogna oda érni, hány falu, vendéglő esik közte; izzad arca verejtekében, hogy előirt napiútját megtehesse; fél a rossz időjárástól, szélről, zivartartól, lomposfarku, fényesfogu nagy juhász-kutyáktól.

Nem úgy a mi legényünk. Ennek mindez élvezet. Sohase nem tudja, hova ér estig; nem törli azon a fejét, hol fog háltni, korcsmafelszere alatt, vagy valamelyik polgárház padlásán, vagy éppen egyik fűszeresszagu szénaboglya oldalában. Nem keresi a falut, ha sárga, vagy zivatar oda nem üzi, a falu kutyáit meg éppen szereti. Megugatják ugyan a hosszubotu, napsütötte legényt nagyon, hanem éppen ezt akarja ő; és ha valamelyik udvaron a házörző komander nagy jámborul nem látszik jelenléte fölül tudomást venni, éppen ő figyelmezteti barátságos oldalba ütéssel, sőt biztatja is mentül nagyobb csaholásra.

Elemében van.

Végig kéregetni magát az egész falun, szomorú, könyörgő pófát vágni a jószívű háziasszony előtt, szemtelenül vigyorgott ott, hol orra előtt csapják be az ajtót, az neki élvezet. Munkát kérni ott, hol bizonyosra veszi az elutasítást, kikerülve óvatosan azokat a műhelyeket, ahol véletlenül marasztalhatnák s aztán kiérve a faluból, a húsz-féle kenyérből a javát válogatva ki, hogy a többijét, maradványát a nagy ugatással utána inaló ebeknek odadobhassa, ha ugyan nem elég szerény a legközelebbi falu korcsmárosának egy ital borért eladni, az neki gyönyörűség.

oka félremagyarázhatlanul a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvény és az életbeléptető rendelet homályos betűinek tulajdonítható. Ezzel nem az egyszerűsítés lesz elérve, hanem a zavarnak és kapkodásnak engedtetik tág terrenum és azonfelül a hatósági tekintély rovására is iratlik, ha ugyanazon hatóság egymással ellenkező határozatot hoz ugyanazon egy kérdés érdemére nézve.

Hozzájárul még mindezekhez, hogy az életbeléptetési rendelet azt helyezi kilátásba, hogy a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágási ügyekre nézve külön eljárási szabályzat fog külön intézkedni és így kilátás van még arra is, hogy ez még cifrább meglepetéseket fog szerezni az életbeléptetési redeletnél is.

Ha a törvény címeül a közigazgatás egyszerűsítése van megjelölve, ugy legyen annak tartalma és lényege is egyszerűsítő. Ha ezt csak névleg akarja magán hordani az 1901. XX. t. c. akkor nemcsak hogy nem fog elérni a szándékolt egyöntetűség, hanem a törvény előtti állapotoknál is ziláltabb helyzetek válnak uralkodóvá. sz. v.

A középbirtok hitele.

Az agráriusoknak köszönhetjük, hogy a magyar képviselőház kezd a középbirtokokkal is törődni. Tudtuk régente is, hogy mi az a középbirtok; a mi szemünk előtt rántották ki a nemzet gerincének, a középosztálynak lába alól az Istenáldotta földet, de előttünk ez egész természetes dolog volt. Azt hittük, hogy ennek így kell lenni. A középbirtokosság (a gentry) egyesítette magában a magyar fajnak minden speciális tulajdonságait: a könnyelműséget, az urhat-

námságot, a tékozlást, saját erejének tulbecsülését, stb. stb., egyszóval mindazt, amiről ránk lehet ismerni, hogy magyarok vagyunk. De valljuk be őszintén, hogy a középbirtokososztályban volt még századokon át és van ma is minden számbavehető nemzeti erényünk. A középbirtokosság pusztulásának folyamata alatt a fény viaskodott az árnyval. Elismerjük, hogy a középbirtokosságot egyrészt az ő hibái tették tönkre, de nem pusztán ezek a hibák, jött sok száz más körülmény össze, ami lejtőre vitte társadalmunknak ezt a részét, sok más hiba, aminek okai ők maguk nem voltak. Hogy egyebet ne emlitsünk, a gazdasági válság nemcsak a kis ekzisztenciákat sujtotta, talán ezeknél még jobban megérezte ezt a középbirtokososztály. Ha e mellé hozzávesszük még szerencsétlen örökösödési rendszerünket, áldatlan hitelviszonyainkat, akkor mégis csak belátjuk azt, hogy a gentry nem maga-magát tette tönkre, hanem tönkre tették őt a viszonyok. Mert tönkre van téve. Ezt az egyet elvitatni nem lehet. A középbirtokok jelentékeny része ma idegen kézen van, valóságos hódító hadjárat volt ez. A negyvenes évek kezdetétől mai napig lépésről-lépésre foglaltak itt tért olyanok, akiknek sem érzésben, sem egyébként a magyar nemzeti eszméhez közük nem volt, a dob pergett, akik licitálták a középbirtokokat, meg is vették azt, aztán két három 4—500 holdas dominiumból lett nagyuri szinekura.

Ha nemzeti életünkbe egy pillantást vetünk, könnyű belátni azt, hogy ennek sokáig nem szabad így tartania. Középbirtokra és középbirtokososztályra szükségünk van. A kassai agrárkongresszus adta meg a jelszót, „ha szükségünk van középbirtokososztályra, állítsuk talpra őket”.

benső megalégedéssel, mintha a gondozója, gazdája ő volna.

S ha néha-néha kedélyes lakomájában kelletlen csósz meg is zavarja, a megfutamodás mintegy ebédutáni kellemes emóció, mely után annál jobban esik a pihenés.

Igy tart ez a szabad, vig gondtalan élet mindaddig, míg csak a lomb sárgulni, a gyümölcsös pusztulni nem kezd.

Mikor aztán úgy ősz közepe felé a friss must kiforrta magát; amikor reggelente fényes, nagy cseppű harmat, de sőt dér is mutatkozik: ő benne is vágy támad, megállapodni valahol; akkor veszi észre, hogy arca napsütött, haja kuszált, öltözéke rongyokban lógg testéről — s kezdi szégyelleni az állapotját.

Aféle munka vágy szállja meg, visszatérni emberek közé, dolgozni szorgalmasan, napról napra; járnai tisztességes öltözetben s addig-addig gondol a rendes, munkás életre, miglen egyszer csak azon veszi magát észre, hogy egyik műhelybe beállott.

Ott is marad egész télen át a becsületes munka mellett, meg is fogadja, hogy azontúl nem is kóborol, bitangol többet, hanem élni fog a kezemunkája után, tisztességes ember módjára; de amint az első melegebb napsugár kiesalja az ibolyát az anyaföldből, amint az első fecske csipegését hallja, megszállja őt is a régi vágy, mely ellentállhatatlanul kergeti a csendes műhelyből, ki a szabadba, a hegyek közé, az országútra — s aztán ott kóborog, bitangol ismét egész nyáron, késő őszig.

De hogyan? A megoldási módot keresik mindenütt, ahol erről a tárgyról van szó. Az agrárius képviselők a parlament színe előtt fejtik ki nézeteiket s adnak tanácsot arra nézve, hogy miként lehetne segíteni a középosztályon. A tanácsok között a legértékesebb talán az, amit Károlyi Sándor gróf nem régiben egyik felszólalásában kifejtett.

Pénzzel akarja a középosztályt felségíteni, mert erre van leginkább szüksége. Fülíg adós a középbirtokososztály, éppen úgy mint a kisgazda, de ez a baj még nem oly tulságos nagy volna, ha ez az adósság nem nyomná le őt a földig, nem temetné el őt teljesen. A földbirtok alig hoz ma hasznot. A birtokra fölvelt pénz után pedig rendkívül nagy kamatokat kell fizetni. A 4%-os jövedelemmel szemben a 8—15%-os kölcsön, vagyis, ha eleget akar tenni a középbirtokos gazda, annak a köteletségének, amit az adósság törlesztése reá ró, úgy bizvást éhen hal. Éhen is halna, ha mint mondtuk, a földet ki nem rántanák a lába alól és őt bele nem kergetnék valami silányan dotált megyei, vagy állami hivatalba. A középbirtokososztály talpraállításának kezdete tehát a középbirtok hitelének a rendezése.

Gróf Károlyi Sándor az Osztrák-Magyar Banknak olcsó pénzét szeretné a középbirtokos kezéhez juttatni. Eszméje nagyon figyelemre méltó, ott ahol az Osztrák-Magyar Banknak fiókjintézete van, hitelegyleteket akar felállítani, amelyek közvetítenék a kölcsön ügyeket. Ezek a hitelegyletek nem szoros értelemben vett pénzügyintézetek lennének, hanem amolyan bíráló és ellenőrző hatáskörük volna. Határoznának a fölött, hogy ez vagy az a dominium milyen összeget bir meg és ellenőriznék azt, hogy a gazda részére folyósított pénz tényleg a birtok rokonstruálására lesz fordítva, mert valljuk be őszintén, hogy nagyon sok földbirtokos a birtokára felvett kölcsönt nem beruházásokra, nem annak jövedelméből tételére fordítja, hanem szabadjára ereszti a könnyelműséget, tul ad rajta, mint valami ebül jött pénzen.

A mentés munkájának tehát elengedhetetlen kelléke az ellenőrzés. Tartozunk kijelenteni azt, hogy társadalmi életünkben ez egészen új eszme, amit a szövetkezetek próbáltak behozni és valószínűleg meg ott, ahol arra a vezetőknek a kellő érzéke meg volt. És bevált.

Kárát nem vallotta a gazda, ha annak a szövetkezetnek önzetlen és az ő érdekében dolgozó vezetősége ügyelt arra, hogy a megszavazott pénz a maga céljaira fordítassék. Azt, amit sok szövetkezet többé-kevésbé elért, a középbirtokosságnál gróf Károlyi Sándor az általa kontemplált hitelegyletek révén akarja elérni. Az ő javaslatának minden esetre ez a sarkpontját képezi, de magában véve az az eszme, hogy az Osztrák-Magyar Banknak ezidőszerinti igen olcsó pénzét óhajtja a középbirtokos gazdához eljuttatni, elég értékes eszme ahhoz, hogy ezt kellő elismeréssel honorálják.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek nemrégiben tartott közgazdasági szakosztály ülésén megpendítették ezt az eszmét és tekintettel az Osztrák-Magyar Banknak alapszabályaira, egy központi pénzügyintézet szervezését javasolták,

A parasztlányokkal évelődni, a nehéz munka alatt nyögő férfakkal csufolkodni s vigan füttyürészve menni tovább; fölkéredzkedni valamelyik szekérodalra hivatlanul s vitetni magát nem lustaságból, hanem dévajáságból; kioldozni a koesi vendégoldalait és észrevétlenül lemaradni, amikor azok széjjel hullanak: az legfőbb mulatsága.

Be-befordulni a szőlőhegyek közé, bebotorkálni egyik-másik nyitott pincébe, ott addig szivni magába a szívesen kínált búfelejtőt, ledőlni aztán valahol egy vén szőlővenyige tövében és fölbredni, mikor már a holdvilág ragyog és a csillagok fénylenek: az neki kapitális élvezete.

Bejárja széltől végig az országot, nem igen számolgatva a napokat; ha a saruja talpai kikopnak, le is hullnak, a saját istenadta talpán jár. Mikor a fehéreneműje sárgás színt vált, vagy a felső ruhája nagyon is lekiváncozik a testéről, addig kér, addig könyörög, míg valamelyik jószívű háziasszony meg nem sajnálja az ütött-kopott legényt. Haja, szakálla bozontosra burjánzik; ő nem igen látja, hacsak szomjuságát oltva, a tiszta vízű forrás fölé nem hajol; de a passziójával föl nem hagy, míg tart a melegben.

Mindegyik folyó, patak kéjfürdője, szellő a törülközője, berek a vetkőző kabinja, a liget: üdülő helye, puha pázsit a gyógyudvara, melyhez a fürdői zenét pacsirta, pinty, cinege szolgáltatja, istenáldott pikulájával.

Minden ház adófizetője, mindegyik fa, tőke kész vendégfogadója, melyről falatozik olyan

ami az ily fajta ügyleteket lebonyolítaná. Gróf Károlyi Sándor javaslata elütöttől, itt is utat óhajt engedni az agráriusok által olyannyira propagált decentralizációnak.

Ezeket az intézményeket, amelyek hivatva vannak közvetítő szerepet játszani a középbirtokos és az Osztrák-Magyar Bank között, nem csupán a központban akarja felállítani, hanem mindenütt oly helyen, ahol az Osztrák-Magyar Banknak fiókja van.

Amennyire értesülve vagyunk a dologról, az Osztrák-Magyar Bank attól, hogy a középbirtokosok talpraállításában szerepe legyen, nem idegenkedik. Azok a biztató kijelentések pedig, amelyeket a kormány e magyarázatra tett, zálogul szolgálnak arra, hogy gróf Károlyi Sándornak a felszólalása nem veszett kárba, sőt ha napirendben tartjuk az eszmét, annak megvalósulása sokáig nem is késik.

S—s.

Tintahal politika.

A tintahalat köztudomásulag azzal a természeti sajátossággal ruházta fel a találékonyságban kifogyhatlan, mindenről gondoskodó és mindenek felett korlátlan hatalommal uralkodó teremő ős-erő, hogy tinta nemű, erősen festő anyagot helyezett a testébe, melyet onnan arra rendelt szervével tetszése szerint kifecskendezhet, s ezáltal magát láthatatlanná teszi — olyan fegyvere ez neki, mint az ökörnek a szarvai s a tigrisnél a hatalmas karmok.

Ezt a sajátosságos, az egész állatvilágban egyedül álló tulajdonságát felhasználja a tintahal támadásra, védelemre egyaránt.

Ha ellenség támad rá és halálos biztossággal üldözőbe vette őt, — ha maga rohan zsákmány után és már-már nincs remény, hogy megkerithesse azt, egyazon metódust követi: kiüríti tintazacsokóját, felhőzetiesen zavarossá teszi maga körül a tenger vizét s ha ellenség üldözte, akkor ily módon elmenekül előle a zavarosban, — ha maga üz zsákmányt, azt annyira megrémíti, zavarba hozza a mondva csinált sötétséggel, hogy aztán már könnyű neki a zavarosban halászni.

Mikor a mult évben ez a mi kicsi lapunk napvilágot látott, a klikk tintahalai azt mondták rá: „nini, zsidó lap.“

Hogyne! Zsidó a laptulajdonos, a „mi“ képviselőnk, zsidó a felelősszerkesztő, a „mi“ principálisunk, zsidó a főmunkatárs a „mi“ egyik erősségünk, talán még a nyomdabetük és a festék is zsidó eredetűek, — hogyan lehetne hát ennek a lapnak a szelleme más, mint zsidó?

Mondották pedig ezt azért, hogy a polgárság belénk helyezett bizalmát megingassák, hogy azokat tőlünk elidegenítsék, hogy ellenségeinkké tegyék jó barátainkat — szóval zsákmányt keresett a tintahal.

Most, mikor lapunk mult számában a lezajlott városi közgyűlés tárgyalásával kapcsolatosan néhány Mózes vallású és közéleti szereplésüktől eltekintve — nagyra becsült polgártársunkkal érdemük szerint foglalkoztunk, az a hir van keletkezében, mintha „antiszemita“ cik-

ket irkálnánk, osztály és vallás gyűlöletnek lennének a szítói.

Tették ezt azért, hogy eltereljék a nagyközönség figyelmét arról a tényről, hogy itt csak néhány ember viselt dolgái kerültek kritika alá és úgy tüntessék fel a dolgot, mintha az ott mondottak a összes bajai zsidók ellen irányultak volna, az lévén a cél, hogy mig ezeket fellármázzák, az ő viselkedésük a feledés ködébe boruljon — szóval a tintahal szökik.

Csakhogy egyet kifelejtettek a számitásból. Azt, hogy ez a nép már vallás- és osztálykülömbőség nélkül tudja, mi különbség a tintahal természetrajza és a mi egyenes, őszinte gondolkodásunk közt, mert tudja mi a különbség a közönség megtévesztésére kolportált célzatosan hamis hiresztelés és a helyzet valódi karaktere közt.

Tudják, hogy a mi szabadelvűségünk az igazi, a hamisítatlan szabadelvűség, s az úgynevezett szabadelvűpárté a talmi.

Tudják, hogy mi a szabadelvűséget világitó tűzoszlopnak tekintjük, mely a korrupció sivár pusztájában tévelygőknek a helyes irányt megmutatja — az övék bolygótűz, mely sötlyékes mocsárba vezet.

Ugy járnak ezek együtt, mint a fény a sárnyék, az üstökös az uszálya.

Tudják az összes polgárok, hogy nem zsidó lapot alapítottunk, hanem védőbástyát kivivott elveinknek, kiküzdendő igazunknak.

Tudják a zsidók, hogy mi nem lehetünk antiszemiták, mert szabadelvűek vagyunk és a 48-as hősök velük vállvetve küzdöttek s vívták ki a polgári egyenjogúságot, a lelkiismeret és vallás soha többé el nem muló, el nem évülő szabadságát — és tudják, hogy ezeknek az elveknek, ezeknek az eszméknek vagyunk mi és leszünk ezután is, bár gyenge, de tántorithatlan harcosai.

És élénken emlékeznek arra, hogyan nyilatkozott a másik, az úgynevezett szabadelvű párt a zsidó jelölről s azokról a zsidó választókról, akik reá szavaztak.

A mi ajkainkat olyan profánul becs-mérlő szó el nem hagyhatja soha, de az ő szabadelvűségük úgy látszik megtüri azt?!

No hát ha megtüri, akkor annak csak egy következménye lehet, az, hogy a zsidókat is csak úgy türik — csupa szabadelvűségéből.

Gyönyörű figura az ő szabadelvűségük. Megadják nek a választói jogot a zsidóknak, de csak azzal a megszorítással, hogy a kormánypártra, jobban mondva a klikkel szavazzanak és országgyűlési képviselővé ne lehessenek — egyébként, ha lezajlott a választás s a Mór megtette kötelességét, szükség rá már többé nem lévén, mehet a gettóba lakni, s különösen megkülönböztetett tisztelet képen redapplikálnák a sárga foltot a köpenyükhátára.

És hát önöknek, a magyar alkotmány sáncain belül velünk együtt élő zsidó polgártársak, mi adjunk e szégyenpírt az arcunkról, mikor megtürik, hogy az a párt darabszám méri önöket, voks szerint?

Hiszik önök, hogy ezek az urak megadnák önöknek azokat a szabadságjogokat, amelyeket a mi őseink a 48-as szabadelvűek megadtak?

Mi nem hisszük azok után, amiket képviselőválasztáskor tapasztaltunk!

Az ellen azonban mindenképen tiltakozunk, hogy valaki elveink tisztaságában kételkedjék.

A mi elveink tartalmát pedig Magyarország függetlensége és szabadsága képezi, vallás, osztály és nemzetiségre való tekintet nélkül.

És ha valakit a közügyek terén viselt dolgaiért tollhegyre veszünk, az sohse szólhat vallásfelekezethez — csak embernek, polgárnak.

Lehet, hogy támadásunk néha szokatlanul erős, ezt azonban annak a meggyőződészerű felfogásnak kell tulajdonítani, hogy a közérdek védelmének az álszemérem bűn, a kiméleteskedés veszedelmes ostobaság, amit az igazmondás borotva-éles lancettájával kell kiirtani.

A tintahal politika pedig szárazföldön nem válik be — jó lesz más után nézni.

Dr. — y.

Épülő színházunk.

Megszünik hát nemsokára az eddigi szégyenletes állapot és mint hirlik a „Bárány“ szálloda hátsó tágas udvarán építik meg egy kisebb szabású sétány keretében a múzsák nyári otthonát.

Ámbár a színház épületek általában véve egyuttal külső díszül is szolgálnak valamely városnak és így külső aesthetikai szempontok is kiválólag figyelembe jönnek egy színházépítésnél, de ha egyszer a pénzühiány szab gátat a külszin magasabb megnyilatkozásának és főképp a helykérdés szerencsésebb megoldásának, úgy bele kell nyugodnunk a dolog illetén megoldásába, már csak azért is, hogy az eddigi tűrhetetlen színházbajárásnak végre eleje vétessék.

Az előirányzat szerint 30,000 korona van tervbe véve az építés költségeinek fedezetére, a mely összeg egy fűthető és a modern igényeknek megfelelő szinkör emelésére a békésgyulai szinkör példája nyomán teljesen elegendőnek bizonyodott. Hiszük, hogy a bajai kiválmakat is egészen kielégíti a tervbe vett szinkör, amelynek építése előtt az alábbiakat óhajtjuk az illetékes körök megszivlelésül ajánlani.

Elsősorban a szinpad megépítésénél hívjuk fel a figyelmet arra a körülményre, hogy tanácsos volna a szinpadot teljesen a szabadkai színház méreteivel egybevágóan konstruálni. Tekintetbe veendő ugyanis, hogy Szabadkával szini szövetségben vagyunk és így ha szinpadunk a szabadkai színházéval egyenlő méretű, annak a kellemes helyzetnek örvendhetünk, hogy a szinigazgató a szabadkai színháznál használt és mindenestre szebb kivitelű díszleteket ami színházunkban is akadálytalanul alkalmazhatja. Ha pedig talán a helyi viszonyok nem engednék meg, hogy ugyanolyan mélysége legyen szinpadunknak mint a szabadkai, úgy csupán a szinpad magassága és szélessége vétessék a szabadkaival teljesen azonosnak. Ez mindenesetre olyan szempont, mely egyuttal a várost is megóvjá tetemes díszletbeszerzési költségektől, azonfelül pedig egy tágas és magas szinpadon könnyebben alkalmazhatók az illuziókeltés (a kulisszák helyett ma már általánosan használt u.

n. ívek (bogen) és fényhatások) bármely eszközei.

Másodsorban a nézőtér berendezéséhez volna néhány utmutató szavunk. Hallottunk hangokat, mely szerint a nézőtér olyas megépítését javasolják, hogy az egyszermint táncteremmé is legyen alakítható. Ez amellet, hogy túlköltséges beruházás volna, azon okból is mellőzendő, mert ilyen körülmények között a „Bárány szálloda” nagyterme teljesen kihasználatlanul állana. Sőt inkább, ha a színház elkészül a „Bárány szálloda” nagyterméből vitessék ki a színpad és akkor lesz egy olyan tágas táncterem, ami aligha fog Baján egyhamar megtelni.

A fő megjegyzésünk azonban a nézőtérre vonatkozólag abban áll, hogy ne csak földszinti (amint állítólag tervbe van véve) hanem ugyanannyi emeleti páholy is építtessék a földszintiek fölé! Nagyon elhibázott színház építési logika az, ha csak annyi páholyt szándékoznak beépíteni, amennyire a jelen színházlátogató viszonyok közt szükség van. Számítással kell lenni, hogy a színházlátogató közönség a jövőben mindegyre szaporodni fog és akkor egyszerre beáll az a vizás helyzet, hogy publicum lenne, de nincs számára alkalmas hely. Főleg a páholy az, mely első sorban kellő számmal építendő, mert máris számlál annyi családot színházbajáró közönségünk, mely legkevesebb húsz páholyt állandóan minden este bérelne. Hol vannak ezenkívül a nem bérlő színházlátogatók, akik szintén esetleg páholyt vesznek?

Legkevesebb 28 páholylyal kell a színházat berendezni, hogy úgy a jelen szükséglet és a későbbi fejlődés is kielégítést nyerjenek.

Igaz ugyan, hogy a nagyobb számú páholyberendezés meglehetősen emeli a színházépítés költségeit, de ezen a bajon könnyen segíthetni az ugynevezett *páholyjog* intézményének behozatala által. E szerint minden egyes páholy vagy pedig ezek csupán egy része a színházépítés befejezése után eladatnék egy bizonyos nagyobb összeg fejében az u. n. páholyjogtulajdonosoknak, akik ezen egyszer és mindenkorra lefizetett nagyobb összeg, továbbá az évenként fizetendő csekélyebb díj fejében azt a kedvezményt nyerik, hogy minden szini saison alkalmával egy és ugyanazon páholyt *bérelhetik* ki, továbbá bérlet-szünetes napon egy bizonyos meghatározott ideig ugyancsak nekik tartatik fönn a páholy.

A páholyjogokért elérendő díjakból könnyen fedeződhetik az a többletösszeg, melyet a színháznak nagyobb számú páholyokkal való berendezése tesz szükségessé, ezenfelül pedig az évenként fizetendő csekélyebb összegű páholyjog díjak elegendők volnának a színház tartozási költségek fedezésre. Hozzá járul még ehhez, hogy ilyen intézmény mellett elkerültek a páholyokért való esetleges versengés lehetősége.

A nézőtérén fő súly fektetendő továbbá arra, hogy mentől több olcsó hely, továbbá nagy karzat rendeztessék be, hogy a szegényebb sorsuaknak bő alkalom adassék a színház nyújtotta műélvezetekhez minél gyakrabban hozzájuthatni

sz. v.

Botrány a Ferenciek templomában.

Sajnálandó botrány színhelye volt vasárnap délelőtt a helybeli ferencrendiek temploma. A mise közben ugyanis a Glóriát latinul éneklő noviciusokból álló kart egyszerre éktelen zsi-vaj, »nyelvünket akarjuk!« »bunyevácul énekeljenek!« stb. kiáltások zavarták meg. A misézó pater egy ideig várt, hogy a misét rendben folytathassa, de mikor látta, hogy arra hiába vár, a hívők felé fordulva ezt mondta:

— Aki a misét nem akarja csendben hallgatni, az távozzék. Ez a ház Isten háza!

A felszólításnak volt is eredménye, nem is, mert akik távozni szerettek volna is, azokat sem engedték ki a botrány rendezői, hanem visszaszorították a templom főhajójába.

Mikor a botrány már valóságos korecsmai jelleget kezdett ölteni, rendőrökért szaladtak, kik azután a zajongókat hamarosan eltávolították, a főkolompókat pedig a főkapitány elé kísérték, hol a szégyenletes skandalumról nyomban jegyzőkönyvet vettek fel.

A zajongók eltávolítása után a pap a misét csendben befejezhette.

Tudósítónk ebből az alkalomból felkereste a rendház érdemes főnökét: pater Martinov Fortunatot, hogy a dolog előzményeire nézve competens felvilágosítást nyerjen.

A botrány előzményeire vonatkozólag a minden ízében magyar gvardián a következő felvilágosítást volt szíves nyújtani:

— Régi, évtizedes szokás Baján — adta elő — hogy vasárnap d. e. 10 órakor egyik vasárnapon magyar, a másikon német, a harmadikon bunyevác énekes mise tartatott, amikor is a misét magyar, német illetőleg bunyevác prédikáció előzte meg. Nemrégiben azonban rendünk kormányzója, körrendeletet bocsájtott szét az összes rendházaihoz, hogy a vasárnap délelőtt 10 órai, ugynevezett nagy-mise kizárólag latinul mondassék, illetőleg énekeltesék. Ezt a misét a rend életben levő és elhunyt tagjaiért, jölteviéért stb. kell mondanunk s azért az ránk nézve kötelező s ezen változtatni csak a szentszéknek volna módjában.

— És méltányosnak véli főtisztelendőségét ezt az intézkedést, mely által a bunyevác hívők nem énekelhetnek többé saját anyanyelvükön az Isten házába? — kérdezte tudósítónk.

— Hogy ne énekelhetnének kérem?! Itt van a reggel hat órai mise. Ott énekelhetnek tetszésük szerint.

— Reggel hat órakor nem mehet minden hívő a templomba — jegyezte meg a tudósító.

— Aki nem jöhet, az még mindig elmehet a plebánia templomba. Nem is képzeli kérem, mondta kezeit összecsapva, hogy mily iszonyu nagy munka háramlik reánk az új rendszer óta. Nem jut időnk reá máskor! Paterék vagyunk összesen hárman, akik folyton gyónatással, beteglátogatással, tanítással vagyunk elfoglalva és ezt mind végezzük türelemmel, Isten és felebarátaink iránt való köteles szeretettel. Látja kérem, ezelőtt sokáig nem volt köztünk pater, aki a bunyevác nyelvet bírta volna, azért mégis tartottunk bunyevác prédikációt a szokásos időben, a mely úgy volt lehetséges, hogy egyik somogy megyei tősgyökeres magyar társam, aki csak hiréből ismerte a horvát nyelvet, nagy fáradsággal betanulta a beszédét és elmondta a hívőknek. Ezt tettük meg mi, hogy panasz ne legyen és tessék! Nézze kérem a horvátok fő fészékét, Zágrábot. Ott ép úgy mint itt latinul kell mondani a misét a rend templomában. És míg azok az igazi pánhorvátok keresztényi megnyugvással fogadták a változást, nem féltve a nyelvüket, addig a mi magyar bunyevácaink botrányt rögtönöznek miatta.

— És nem gondolja főtisztelendő úr, hogy hasonló botrányok ismétlődni fognak?

— Ha fognak, úgy karhatalmat veszünk igénybe, mert terrorizálni nem hagyhatjuk magunkat.

— Mit tud főtisztelendőséged a botrány rendezőiről? Hallom Borkity Antal, volt városi bizottsági tag is azok egyike.

— Tény, hogy Borkityot a zajongók között láttam, de hogy neki a botrány előkészítésében valami része volna, nem tudom. Majd a vizsgálat ki fogja deríteni a tetteseket s a bűnösök bizonyára szigorúan fognak büntetenni. Az interview ezzel véget ért.

A fent leirt tényállásból azt látjuk tehát, hogy a bajai rendház távol áll attól a vádtól, hogy az nyelvtől és jogaitól akarná megfosztani bunyevác polgártársainkat. Mint alantas közegek tartoznak feljebbvalóik parancsait teljesíteni. Hisszük, hogy a bunyevác hívők a nyert felvilágosítás után bele fognak nyugodni a változásba és hogy hasonló esetek nem fognak többé a türelmet és szeretetet hirdető vallás szépségére árnyékot vetni. Ugy legyen! W — r A — 1.

HIREK.

Horánszky Nándor meghalt. *Lapunk zártakor értesülünk, hogy Horánszky Nándor kereskedelmi miniszter rövid szenvedés után f. hó 18-án a kora délutáni órákban elhunyt.*

Házasság. Beyer Fülöp, zsablyai ev. lelkész e hó 22-én d. u. 4 órakor tartja esküvőjét Beyer Anna kisasszonnyal a bajai ev. imaházban.

Ügyvéd. egylet Szabadkán. Vasárnap élénk érdeklődés mellett alakult meg a szabadkai ügyvédi egylet. Elnök lett: dr. Szilasi Fülöp, alelnök: dr. Brenner József, titkár: dr. Piller Arthur, ügyész: dr. Blau Géza, pénztárnok: dr. Majoros Adolf, könyvtárnok: dr. Manojlović János. Választmányi tagokká megválasztottak: dr. Békeffy Gyula, dr. Fischer Jákó, dr. Geréb Mihály, dr. Joó Aurel, Paukovich Andor, dr. Révész Ernő, dr. Taussig Izsó és dr. Vécei Samu.

Öngyilkos plébános. Dautovai levelezőnk írja: A Dautova község szomszédságában levő mohácsi szigeten f. hó 10-éről 11-ére virradó éjszaka Lipovesevits Laurus ottani plébános, aki általános köztisztelőnek örvendett, pillanatnyi elmezavarban öngyilkossá lett, amennyiben balkarja ütőereit felvágta és elvérzett. Csak egy hét előtt tért haza Budapestről, ahol nagyfoku idegbaja miatt közel 2 hónapig volt az ottani ideggyógyászati klinikán. Bajai születésű volt, középiskoláit ott végezte, majd az ottani ferencrendi zárdába lépett és ennek főnöke is lett. Baján nagymérvű jótékonytárgyat fejtett ki. Temetése f. hó 12-én volt a mohácsi szigetből, koporsóját Bajára a családi sirboltba vitték.

Uj vasut a Bácskában. A Zombor — ó-becsei vasut kérdése, melynek létesítése a több évig tartó pénzügyi válság folytán akadályokba ütközött — mint értesülünk — ismét felszínre került. Az engedélyeseknek sikerült a pénzügyi kérdést megoldani és ha néhány kisebb jelentőségű kérdés megoldást nyer, a vasut építését mielőbb megkezdik. Az új vasut megyénk derekát szelné keresztül, a legtermékenyebb vidéket kötné össze. A tervezet szerint az új vasut Szt.-Tamás, Cservenka, Szivacz, Kernyája községeket érintené. Közgazdasági viszonyainkra rendkívül üdvös lenne az új vasutnak mielőbbi kiépítése.

Hamis forintos. Müller Márton garai lakos f. hó 16-án a helybeli piacon fűgét vásárolt és hamis forintossal akart fizetni. A közelben volt rendőr a hamisítványt elkobozta s Müller ellen hamis pénz forgalomba hozatala miatt a feljelentést megtette.

Schweidel honvéd tábornok emléke. Schweidel József 1848—49-es honvéd tábornok, az aradi vértanu dicső emlékezetének Zombor városában való megörökítésére alakult szoborbizottság Vértesi Károly elnöklete alatt, kedden értekezletet tartott, melyen tárgyalás alá vették Schweidel József szülőházának megjelölésére szolgáló emléktábla és szobor felállítására vonatkozó indítványokat. Hosszabb eszmecsere után a bizottság elhatározta, hogy október 6-án a nemzeti gyásznapján fényes gyásznapélyt rendez és ennek keretében leleplezi Schweidel szülőházára illesztendő emléktáblát és megindítja vármegyeszerte a szoborra való gyűjtést. Ennek végrehajtásában megbizta a szülőház megálapításával Trischler Károlyt, az emléktábla megrendelésével Trischler Károly és Gruda Pált és az eddig e célra összegyűlt adományok megállapításával Vértesi Károlyt. Trischler Károly bejelenté, hogy megírja Schweidel József életrajzát és ennek jövedelmét az emléktábla létesítésére felajánlja. Az emléktáblát

Szigethy István zombori kőfaragó fogja készíteni.

Holdfogyatkozás. Április hó 22-én holdfogyatkozás áll be, mely részben nálunk is látható lesz. Az elsötétedés esti 6 óra 12 perckor veszi kezdetét, teljes fogyatkozás 7 óra 26 perckor végződik. A holdfogyatkozás látható lesz a Csöndes Óceán nyugati részén is, Ausztráliában, Ázsiában, Európában, Afrikában és az Atlanti Óceán keleti részén. Nálunk a hold 6 óra 50 perckor fog feljönni, tehát még a teljes elsötétedés előtt.

Elsikkasztott kincstári pénzek. A B. H. írja: Nagyobb szabású sikkasztásra jöttek a napokban a kissztapári folyamtechnói hivatalnál. Napok óta nagy titokban folyik a vizsgálat a hivatal egyik tisztviselője ellen, aki mint hírlík el is tűnt a községből. A Ferencz-csatorna folyamtechnói hivatala a kissztapári kincstári földek bérösszegének beszédésével is meg volt bizva és ebből a pénzből a hivatalnak egyik alkalmazottja körülbelül 6000 koronát elsikkasztott. A vizsgálat vezetésével Heintcz főmérnök van megbízva, az eddigi adatok azt igazolják, hogy a sikkasztás nem egyszerre, hanem visszamenőleg apródonként követett el és pedig akként, hogy a kezeléssel megbízott tisztviselő hamis adatokat vezetett be a könyvekbe.

A sikkasztásra néhány nap előtt jöttek. Ugyanis egyik földbérlet a kincstár beperelte a hátralékos bérösszegért, a tárgyaláson kitűnt, hogy a bérlő már hónapokkal előbb kifizette a bérösszeget. A kincstári ügyész nyomban értesítette erről fölöttes hatóságát és a nyom megindított vizsgálat során rájöttek a hiányra. A sikkasztó tisztviselő ellen feljelentést tettek a zombori törvényszéknél.

Szinészeink Ó-Kanizsán.

Kuruc Feja Dávid.

Hogy még nehezebb legyen a válás, utolsó előadásul Fényes Samu remek darabját hozták színre derék művészeink. Egy olyan darab ez, mely méltó eddigi nagy sikereire, s mely szerzőjét okvetlenül beviszi a magyar drámairodalom történetébe. Néhány szót szentelünk méltatására; bizonyára a szabadkai közönséget is érdekelni fogja, mert Szabadkán még nem került színre.

Tárgya: a hazafias kötelesség és a fékezett szerelem harca. Feja Dávid, Kassa városának főbírája, Tábóri Örsének, Caraffa szeretőjének hálójába kerül; de végre legyőzi indulatát, hanem már későn, és ezért tragikus halállal mulik ki. Megérdemelte, de megbocsátunk neki. Tábori Örsét egy elkeseredett golyó paraszt szurja le. — A meseje nagyon érdekes és úgy van szerkesztve, hogy a figyelmet állandó és erős feszültségben tartja. — Jellemrajzolás csak itt-ott landad de egészben véve kitűnő. Valóban ez a darab lesz a következő szabadkai saison egyik szenzációja.

Az előadás nem maradt a szokott nívoun alul; noha csak három nappal ezelőtt kezdtek tanulni az egészen új darabot. Kuruc Feja Dávidot Baróthy személyesítette; a szerelmi jelenetekben sokkal hűbben, mint a hősi jelenetekben. Maszkja egy markáns, erőteljes vonásokban szép arc volt; játéka általában érdekes, olykor művészihez közelítő. Hisszük, hogy Szabadkái egészen beleéli magát ebbe az ép olyan hatásos, mint naiv szerepbe. Tarján Irma játéka egy kissé sem érzett ki, hogy tulajdonképp igen rövid idő alatt egész új szerepet ad; az ő simulékony rutinjával egyszerűen otthon érezte magát az új hangulatkörben; Tábori Örsé démoni véres szomjúságát megdöbbentő erővel adta; de különösen a második felvonásban a tragikai fenség oly magaslatára emelkedett, hogy lélekzetviasszafojtva vártuk, hogy mi lesz még? Tarján Irma határozottan uralkodik a színpadon; magával ragadja nemcsak a közönséget, hanem partnerét is, mert vele nem is lehet gyöngén játszani, annyi erőt hipnotizál.

Falussy István, a Gábor lantost egészen hiven fogta fel; a lángszívű hegedűs minden érzelmét átvitte játékába. Szabados Gizi nagyon kedvesen. — Simon Mariska (Feja Dávid anyja) erőteljesen játszottak. Pompás volt Rátkai, mint bolond. Németh, (Esze Tamás kuruc paraszt) a szokásos egyszerű-

ségével, gondosan kidolgozott jellemet ábrázolt. Védődi Gizi, Tóth Antal (mint Caraffa kitűnő) járultak még az est sikeréhez. A többi szereplők is teljes ambícióval igyekeztek.

Ez volt hát az utolsó előadás. Most már nincs színház. — Az utcákon valamely üresség borong; — a kaszinó is csöndes, csak egyik barátom jár bele hálai, mint beteg emberbe a lélek. A színház ajtajára krétával valamelyik mélabus kórta felírta:

Isten hozzád Ó-Kanizsa,
Engem nem látsz többet soha!

A gondolat nem új; a rim sem pazar, mégis meghat ez a simplex versike. Visszaesünk a mindennapi életbe; — nem lehet darabot kritizálni. — hát majd kritizáljuk egymást, ez lesz a régi megszokott szorakozás. Valami üdítő pletykára lenne szükség...

Aha. Hogy azt a verset ki írta, nem tudom. De azt, hogy Baróthy nem írhatta, az bizonyos. Mert fogadjunk, hogy visszajön, még pedig nem sokára. Reméljük, hogy őt a legkedvesebb emlékek fűzik Ó-Kanizsához. No, nem is csuda!...

Caelius.

A kálvária utjáról.

Palesztinai utirajz.

Írta: **Vértési Károly.**

A bazáron keresztül. — Embertömeg tarkállása. — Kezdetleges dolgok — A szegénység illata. — Élettelen élet — Az élet Kálváriája szívében. — Haladnak az oroszok.

A via Dolorosáról kerülő uton, piszkos bazáron keresztül, mely nem növeli az ajtatosságot, jutunk a kilencedik stációhoz, mely már a Szentsír-templomának falánál van s jelzi Jezusnak, az ujszövetség Izsákjának az áldozatfa alatti harmadszori összerokadásának a helyét.

A bazárban rendszeren arra szólítják fel az idegent, zarándokot, hogy vegyen valamit. A nagyobb üzletekben kávéval és szivarkával is megkínálják a vásár reményében. Legjobb azonban, ha a vásárlásra máskor veszünk időt s folytatjuk az utunkat, mert azt csak tudjuk, mikor megyünk be a bazárba, de azt már nem tudhatjuk, mikor jövünk ki abból.

A keleti különleges tárgyak, csillogó ékességek, minden városban többé-kevésbé lekötik a figyelmünket, meglissítják lépteinket, ha nem is találunk bennök oly szép tárgyakat, mint a világ-hírú konstantinápolyi bazárban. De azért minden kicsiny bazár egy-egy keleti zúg, melyben csorbítatlan eredetiség van. A homályos boltajtóban mindig kuporognak érdekes alakok, a zugolyokból is buvik elő ilyen több. Érdekes nőalakok, domború mellű asszonyok, kifejlett lányok is suhannak el mellettünk, szemig húzott fátóllal.

Folytassuk tehát mi is megkezdett utunkat ezen a világvezetes uton, a kereszt utján. Az életben is azon járunk.

A következő öt stációnak a helyét magában a Szentsír-templomában találjuk.

Itt csak elősorolom történeti szempontból ezeket az állomásokat, hogy a Szentsír-templomban találjuk állomási szám nélkül hivatkozhasam azokra.

Tudvalevőleg a tizedik állomáson fosztották meg Jezust ruháitól. A tizenegyedik állomáson feszítették keresztre. A tizenkettediken állították fel a keresztet az áldozattal. A tizenharmadik állomás jelzi a keresztről való levételt. Végre a tizenegyedik állomás a Szentsír.

A kinszenvedés egész útja a Szent Istvánkaputól a Szentsírig körülbelül egy kilométernyi.

A levegő legszébb kékje alatt tettük meg ezt az utat. Hol lejjebb ereszkedik az utca, hol meg menedékes, közben lépcsős. Szeker nem járja, valamint a falon belül, Jeruzsálemnek egy utcáját sem. Tömegek tarkálnak rajta, melyek minden cél nélkül verődnek össze, oszlanak szét. Hol megmozdul, hol meg elnyugszik az utca. De a munka! Az abc ezt az öt betűjét nem ismerik.

Kimerevitett nyakkal tart az utcaközön baktató tevé egyensúlyt. Közöl utcára nyíló konyha, melyet kávéháznak használnak, ol, melyet lakszobának neveznek. Gyakori eset, hogy a lakást megtoldják az utcával.

Sűrű, nehéz levegő terjeng a férges piszokból. Inségtől elgyötört alakok lépnek ki abból. Testük lesorvad. Mérheterlen nyomor ri le arcukról.

Vélnök, hogy a nagy világ-eseménynek, a megváltás áldásos munkájának az egyes állomási

pontjait és az áhitat által elkeresztelt nevezetesebb helyeket, a megváltott embereknek, keresztény nagy nemzeteknek a kegyelete tartja fenn oltalmában.

Csalódunk.

Nem gondolja azokat senki sem, nem javítanak azokon semmit sem. A történelem is elalszik itt időről-időre.

Viháncolva hemperedik meg a romhalmaz tövében a felmeztelen gyermek, piszkos kis cherubin, meg a nyefegő, félvad kutya. A haladás szekere nem gördül ezen a salak-rögös uton, csak az ember és állat tolong folytonosan az utcán. Kövezete mégis olyan érdes, mintha nem koptatná azt senki sem.

Foszlottak a bűvös ígézetek...

Világítás, vízvezeték, csatornázás, közlekedési eszközök — ha Noe bárkája alakjában is — ebben a 34,000-nyi lakosságával* vidéki városi rangra alászállott (mondjuk inkább súlyedt) régi királyvárosban, abéce dolgok, rohanó korunkban is ismeretlen tényezők, visszatérő panaszok. De nem is kerestem itt az ujat, a régijt jöttem megnézni.

A sarkokon nincsenek névtáblák, pedig mennyi idegen rója a szűk közöket! A városban nincs rendőri őrszem. A büntető igazságszolgáltatást egyetlen szál csendőrrrel sem láttam képviselve, a ki kezét vethetne az illanó gonosztevőre. Az alabárd szelid lovagjai sem mutatkoznak éjjel.

A községnak elei nem törik a fejüket ezeken a dolgokon, melyeknek itt még virradatuk nincs. A közérdekeletlenség tartja őket fogva. Az évszázak pusztításait, mulasztásait, gyorsasággal sem lehetne itt helyreütni.

Miképp fog Jeruzsálem az egymással küzdő áramlatban jövőben fejlődni és a mostani, középkori igényeknek megfelelő állapotokból kivergődni, arra nézve a jelen nem ad kulcsot a kezünkbe, talán a közel jövő sem, mert az események nem nagyon kergetik egymást a városban és a hátramaratottságukat nem is igyekeznek pótolni. Hátra vannak Ázsia...

Mindünnen a szegénység illata párolog. A szegénység képviselői, kiknek kimerült a lelkük, elgyötört a testük, ríktó rongyokba vannak öltözve.

De azért méltóságteljesen és teljes önérettel lépdél Jeruzsálem girbe-görbe utcáin a ráncos ruhájában Mohamednek híve, a kinél a legkisebb újítás is évről-évre halasztódik. Ha megkérdeznéd, a primitív viszonyok dacára, miért olyan rátartó? maga sem mondhatná. Így szokta! Érti otthonában, az ember várában, itt Keleten, főleg Jeruzsálemben, hol a keresztények civa-kodnak, fölénységét. Valamelyest sok!

Tolongás dacára sem hangzik fel zsbongó élet körülöttem. Olyan életunt, az öregség által rideggé, morccá tett alakok mozognak ide-oda, élettelen itt az élet, színes rongyok dacára színtelen az utca. Olyan mintha az élet bennök kihalóban volna. Némelyiknek alig van meg a jártányi ereje. Sovány élvezet valóban. Még az asszonyok sem karattyolnak úgy sebbel-lobbal, mint másutt. A szóbőségük kevesebb. A műveltségnek semmi zománca sincs meg rajtuk. Majd ha szépszerével, a nélkül, hogy testvérvért ontának érte, jólétben felvirágozott nemzet kezébe kerül, más lesz a Szentföld, más Jeruzsálem. Akkor bizonyára más emlékek fogják jelölni a kereszt utját.

Majd ha Keletre több Nyugat ékelődik, más élet is fog felpezsdülni. Közfelfogás. Mert bármennyire vallástalan lett a világ, a kereszt utját mégis sokan követik, többen a bajban, mint a szerencsében, jólétben, legtöbben az aggkorban. Mindünknek megvan a maga keresztje, melynek súlya alatt összeesik sok.

A hívek már réges-régtől járnak erre. Sok keresztrel azután a kereszties vitézek eltörpült-ségükben is nemesek. Járnak ezen az uton folytonosan Európa, Ázsia és Afrika mélyéből, gyakran az életük Kálváriájával a szívében. Én sem akartam az életet elszalasztani a nélkül, hogy ide jöjjenek és nagyon örülök annak, hogy voltam az Üdvözítő hazájában.

A mig a kinszenvedés útja a falakon belül marad, idők során is a régiben, addig a falakon kívül az oroszok erősen haladnak előre. Okkupálnak erősen.

De azért legnagyobb az ő telepük a falakon kívül, legtöbb az ő birtokuk a falakon belül,

*Jeruzsálemben van zsidó 20,000, keresztény 8250, mohamedán 5600. A görög hitközség 4600 lelket számlál, a katolikus hitközség 2100-at. A többi szám a kisebb vallásfelekezetekre oszlik el. Az arab a főnyelv. Nagy Herodes idejében 250,000 lakosa volt Jeruzsálemnek.

mert a legtöbb költséget ők folyósítják. Félő, hogy mindent magukhoz rántanak. Tervszerű és céltudatos munkát folytatnak. Kár, hogy a jó módot kevésbé tudják a jó ízléssel összehasonlítani.

Magas süvegű délszláv pópák uralják a helyzetet. Nagy náluk a rátorlás. Kevés a lelkük csiszoltsága. Tologatják szorgalmasan a szláv eszme színpontjait. Potentes potentet agunt a tehetősök, tehetősen cselekszenek. A szójárást általánosíthatják róluk. És építsenek telektömbön megannyit, örült építkezések piaca legyen itt, azért Jeruzsálem mégis rom-átok alá vetett olyan rom, melyet felépíteni nem lehet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bajai állami tanítóképző. Helyszüke miatt sajnálattal csak a jövő számban közölhetjük.

Dr. M. S. Alba. Örömmel veszünk minden előfizetést, a reverendissime előfizetését azonban kétszeres örömmel fogadtuk, mert a küldött összeget szíves jókívánsággal toldotta meg. Köszönettel viszonzozzuk.

Dr. S. N. és M. Budapest. Száraz ágon, hallgatag ajakkal meddig ültök csüggedt madarak?

Lantos. Versét nem közölhetjük. Feltűnő a hasonlóság közte és a „Kis szökevény” c. operett egy ismert duettja között, melynek szövegét összehasonlítás végett önnek ide iktatjuk:

Edvard Stanley:

Sok szép leányt és kellemet
Láttam ide s tova,
De önhöz fogható kecsést
Nem láttam még soha.

Gay. Vinifred:

Sokan mondták azt nekem már,
Hamis a férfi mind,
S mint a mese-tündérkirály
Jó és elhagy megint.
sat. sat.

Ugy-e bár egészen az ön versének a hasonlésa. Több eredetiségre törekedjék!

A szép nő

a teremtés legszebb alkotása, szokták mondani. Ki az a hölgyek közül, a ki nem akarna a szép-nél szebb lenni és ez a vágy könnyen elérhető a bajai városi gyógyszerertárban ötven év óta készített

Dr. LEHMANN-féle szépség-paszta (ára 2 korona.)

Dr. LEHMANN-féle arckenőcs (ára 1 kor.)

Dr. LEHMANN-féle mosdóvíz (ára 1 kor.)

Dr. LEHMANN-féle szappan (ára 80 fill.)

használata által.

Kitűnő szépítő szereknek bizonyultak továbbá a **CRÉME DE JULIETTE** (nappal is használható száraz créme, (ára 1 korona) és a **JULIETTE SZAPPAN** (ára 80 fillér).

Gyógyszerertáram specialitásai a fensoroltakon kívül a

HAIR RESTORER, mely fölöslegessé teszi az ép úgy alkalmatlan, mint ártalmas hajfestést, mert néhányszori használat után visszahozza az őszülő haj eredeti színét. Továbbá a

Dr. HENRY-féle LÁBIZZADÁS ELLENI POR, mely úgyszólván egyetlen orvosság ezen kellemetlen baj ellen.

GYARMATI EMIL

városi gyógyszerertára

a „Szent Háromság” hoz

— B A J A N. —

Egy ház kiadó

öt szoba-, konyha-, pince- és mellék-helyiséggel a Flórián-utca 72. szám alatt

Bővebbet

SZABÓ SANDOR

cipésznel.



JEGYZÉKE az

50,000 nyereménynek.

Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona.

Korona

1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 . . .	200000
2 . . .	100000
1 . . .	90000
1 . . .	80000
1 . . .	70000
2 . . .	60000
1 . . .	40000
5 . . .	30000
1 . . .	25000
2 . . .	20000
3 . . .	15000
31 . . .	10000
67 . . .	5000
3 . . .	3000
432 . . .	2000
763 . . .	1000
1238 . . .	500
90 . . .	300
31700 . . .	200
3900 . . .	170
4900 . . .	130
50 . . .	100
3900 . . .	80
2900 . . .	40

50,000 nyer. és jut. kor. összegben **13,160,000**

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben (utánvételezni kérem (postautalvánnyal küldöm (mellékelem bankjegyekben (bélyegeken.)) } A nemtetsző törlesztés.

Pontos cím:

.....

Vendéglő

Budapest egyik főterén, kerttel és gyönyörű helyiségekkel, aránylag csekély 900 frtnyi bérrel, hol évenként 450 hektoliter sör, 200 hektoliter bor, 8 hektoliter pálinka-féle fogy a tulajdonos által eladandó.

● Cím a kiadóhivatalban. ●

Értesítés.

Több simentháli és svájci

fejős tehén

ügyszintén növendék jószágot elad

Schleicher Antal

Baján.

Feltűnő ujdonság.

DELICE

— Minden hirdetés felesleges.
A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat

legjobb valódi francia szivarkapapír és szivarkahüvely kapható az ország minden különleges-ségi árúdjában.

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK

GÁCSI, BRASSÓI, ZSOLNAI

továbbá

a legfinomabb angol és francia divatkelmékben!!!

Legújabb angol és francia szabású

férfi öltönyök jutányos áron,

pontos kiszolgálás mellett készülnek

PRÁGER KÁROLY és TESTVÉRE cégnél

BAJÁN,

Takarékpénztári épület



Órákat, arany- és ezüst-tárgyakat olcsó gyári árak mellett küld jótállással

SCHÖNWALD IMRE

óras, arany- és ezüstárúgyáros
PÉCSETT.

Magy. kir. törvényszékileg bejegyzett állami éremmel, arany- és ezüstéremmel kitüntetett czég — becsületos kiszolgálás. — Minden tárgy valódisága bizonyítására a m. kir. pénzverde-hivatal által van megpróbálva és annak próbajegyével ellátva. —

Nem tetsző tárgy ki lesz cserélve vagy a pénz visszaadva, a károsodás tehát kizárva.

Valódi ezüst remontoir	5-20	frt	Arany gyűrűk 2-20 frttól feljebb.
kettős fedéllel	7—	"	C-sinos, n. mes opál-gyűrűk 4 frttól feljebb
horgony 15 köves szerk.	8-25	"	Való li gyémántgyűrűk 10 frttól feljebb
pontosan járó nickel rem.	3-50	"	Finom nickel-horgony éb-resztó óra
goldin óra	5-50	"	8 nap járó ingaóra
ezüst női remontoir	5-50	"	ütőszerkezettel
valódi 14 karátos női rem.	14—	"	Szép kakuk-órák 7 frttól 12 frtig.
ugyanaz kettős fedéllel	18—	"	
valódi arany rem. úri óra.	24—	"	
kettős fedéllel	35—	"	

Valódi megvizsgált ezüstlánczok csinosan kidolgozva 20 gramm súlyu 1-45 frt, 30 gramm 2-15 frt, 40 gramm 2-55 frt 60 gramm 4-50 frt, 100 gramm 6 frt.

Valódi 14 karátos arany úri-lánczok szép kivitelben, 20 gramm nehéz 25 frt, 30 gramm 37 frt, 40 gramm 47-50 frt.

Kivárat szerint hozzá illő aranyba foglalt köves lógók 10—15 gramm súlyban, darabonként 4.50 frt.

Szétküldés mindenhová a pénz előleges 20-2 beküldése vagy utánvét mellett.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik bárkinek.

özv. Spitzer Simonné

BAJÁN.

CSERÉP • • • TÉGLA • • •

MÉSZ • • • • CZEMENT.

Legjobb gyártmányok!

Legolcsóbb árak!

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLET

GRAUAUG J. LIPÓT

BAJA,

DRESCHER GYULA-féle HÁZBAN.

Eszközöl előnyös feltételek mellett:

- * * * * * Váltóleszámítolásokat. * * * * *
- * * * * * Jelzálog-kölcsönöket. * * * * *
- * * * * * Tőzsdei megbízásokat. * * * * *
- * * * * * Váltó- és utalvány beszedéseket * * * * *
- * * * * * Előleget nyújt értékpapírokra. * * * * *
- * * * * * Szelvény-beváltás. * * * * *

Értékpapírok, sorsjegyek, bel- és külföldi pénznemek

* * * * * **VÉTELE** és **ELADÁSA**. * * * * *

* * * * * **Osztálysorsjegyek eladása.** * * * * *

**Élet-, tűz-, jég-, baleset- és szállítvány-biztosítások a leg-
olcsóbb díjtételek mellett eszközöltenek.** * * *

Az árú osztály már ez idő szerint elfogad megbízásokat és eszközöl
* * * * * kötések a jövő idényű pirszén-szállításokra. * * *

SZŐLŐ,

jó karban, a város közelében,
— MEGVÉTELRE kerestetik. —

Cím a kiadóhivatalban.

Hirdetések

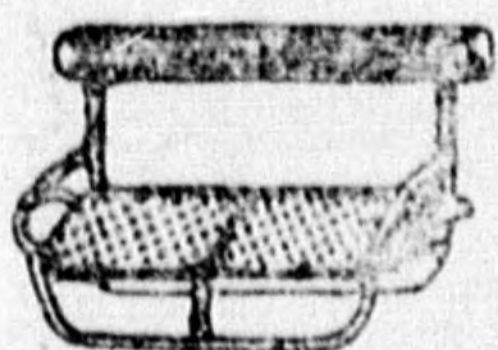
felvételnek
a kiadóhivatalban
ifj. Wagner Antal
könyvkereskedésében.

Ajánlom saját készítésű fölülmulhatatlan erős és olcsó

sodrony ágy-  betéteimet,

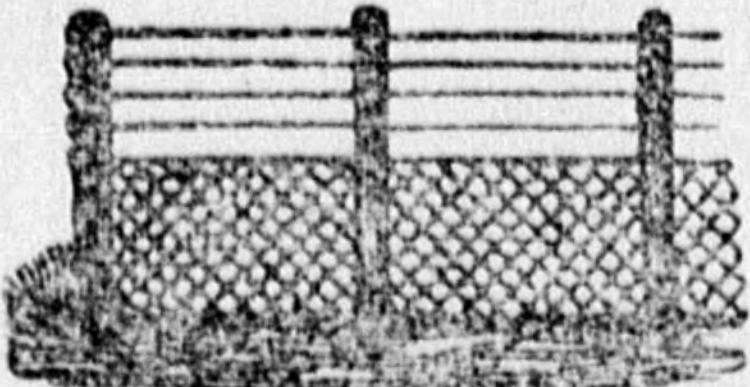
melynek ára csak 8 korona. Kell, hogy ezt a legszegényebb ember is megszerezze, egyrészt mert olcsó, másrészt pedig egészségi szempontból, mert ezáltal a szalma kellemetlen és egészségtelen fűzőtől, valamint a férgek elszaporodásától megóvatunk. Az ágy belvilágossága méretének szám való beküldése után a betét 1 nap alatt a legpontosabban elkészítetik.

Készíték továbbá



ruganyos

kocsiüléseket



felakasztható és faládával 12 kor-ért

(kocsiülés)

(kerítés)

SODRONY LÁBTÖRLÖKET

(fekete v. rezesített) nagyság szeint	cm.	30-50	30-60	30-70	40-70
és a következő árakban:	fill.	110	130	150	200

kokusrost betéttel 30-40 fillér több.

Különösen ajánlom sodrony fonatimat, mely nem kerül többbe, mint a rendes léczkerítés, mely kertek, szőlők és udvarok bekerítésére rendkívül alkalmas. Kavicskő-arak, áthányó rosták föld és kavicsnak, ökör-szájkosarak, méhész főkötők, baromfi ketreczek s minden e szakmába vágó munkák olcsón, jól és a legrövidebb idő alatt szállíttatnak.

ifj. UTRY PAL, BAJÁN.



Burgonya eladás.

50 méter uradalmi válogatott
rózsa burgonya
eladó.

Zálogcédulákat

veszek a legmagasabb
árban.

Márvány lapok

folyosó és konyha kövezéshez
kapható.

ifj. Pock Józsefné,
Főtér.



Savanyú káposzta konzerv

különként 20 fillérért kapható

HÓNIG MUKI

kereskedésében

Ugyanott egy jó házból való
fiú tanoncul felvétetik. 2-2



Bérmálási ajándékok

kaphatók a legjutányosabb árban
szolid kiszolgálás mellett

RUDE IGNÁCZ

műorás és ékszerésznél

BAJÁN,

(a »Központi Szálló« átellenében)



Ajánlja ujonnan és izléseesen berendezett nagy raktárát min-
dennemű **arany-, ezüst- és drágakő ékszerekben** vala-
mint valódi **China-ezüst tárgyak** és **evőeszközökben**.

Nagy választékban tartok pontosan szabályozott, valódi

HÓNI- és

svájci zseb-, fali-, inga- és ébresztő-órákat

a legegyszerűbb és legfinomabb kivitelben.

Arany- és ezüst-ékszereim a m. k. fémjelző hivatal által
vannak hitelesítve.

Órajavitások, valamint minden e szakbavágó legkompli-
káltabb munkák; **Chronometre** és **ütő-zsebórák**, egyszers-
mind **ékszerjavítások**, **vésnöki** munkák olcsón, szaksze-
rűen és gyorsan SAJÁT MŰHELYEMBEN végeztetnek

☞ **2 évi írásbeli jótállással.** ☞

Veszek ZÁLOGCÉDULÁKAT a legmagasabb árban eset-
leg azokat saját költségemen kiváltom és a többletet vissza-
fizetem.

Régi ARANY- és EZÜST TÁRGYAK, valamint DRÁ-
GA-KÖVEK a legmagasabb napi áron megvétetnek, esetleg
ujjal becséréltetnek.

Vidéki megrendelések posta fordultával eszközöltenek.